

Snillfjord Kommune

Teknisk, landbruk og miljø

Olje- og energidepartementet

Vår ref. 19/391-3
Arkivnr 020 S82 &13
Saksb Roar Santi Grindvold
Deres ref.
Dato 17.09.2019

HØRING - NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT

Høringsnotatet ble lagt frem som referat for Snillfjord kommunestyre i møte 04.09.2019. Det ble fattet følgende vedtak i referatet:

Vedtak - K-sak 42/19:

Snillfjord kommunestyre slutter seg til vedtaket i Arbeidsutvalget for Orkland datert 29.08.2019.

Snillfjord kommune støtter Trøndelag fylkeskommune sin uttalelse av 12.06.2019.

Vedlegg:

29.08.2019 Vedtak fra Arbeidsutvalget i Orkland

12.06.2019 Uttalelse fra Trøndelag fylkeskommune

Med hilsen

Inger Krokstad
saksbehandler

Dette dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ingen underskrift.

Postadresse:
Rådhuset
7257 Snillfjord

E-post/internett
postmottak@snillfjord.kommune.no
www.snillfjord.kommune.no

Telefon: 72 45 55 55
Telefaks: 72 45 55 97

Bankgiro: 4202.14.37667
Org.nr. 964 982 309

PS 29/19 Høring – nasjonal ramme for vindkraft
Behandling i Arbeidsutvalg Orkland - 29.08.2019

Odd Lykkja orienterte om saken.

Prosjektleder fratrådte som inhabil.

Innstillingen ble endret fra prosjektleders innstilling til leder i Fellesnemndas innstilling.

Omforent endringsforslag:

7a) En planmessig utbygging av flytende havbasert vindkraft.

7b) Oppgradering av eksisterende vannkraft og linjenett.

7e) Økt satsing på bioenergi, og da spesielt biogass fra husdyrgjødsel, fiskeoppdrett og matavfall.

6) Orkland har allerede tatt et betydelig ansvar for utbygging av vindkraft på land, med Geitfjellet under utbygging og Remmafjellet som konsesjonsgitt anlegg. Det vises for øvrig til kommunenes negative høringsuttalelser til konsesjonssøknaden om utbygging på Svarthammeren.

Avstemming

Leder i Fellesnemndas innstilling med omforente endringsforslag – enstemmig vedtatt.

Vedtak i Arbeidsutvalg Orkland - 29.08.2019

1.

Orkland er opptatt av å ta vare på reindriftsinteresser og dermed sørsamisk kultur og næringsgrunnlag. Vinterbeiter er en begrensende faktor for reindrifta i Trollheimen, og så godt som alt av distriktets vinterbeiter ligger innenfor det utpekte området Indre Sør-Trøndelag.

2.

En eventuell utvidelse av området Indre Sør-Trøndelag vestover frarådes på det sterkeste på grunn av store reindrifts- og friluftsimteresser rundt Resfjellet og randsonen til Trollheimen landskapsvernområde.

3.

Det er tatt lite hensyn til viktige friluftsimteresser, inkludert jakt, fiske og naturbasert reiseliv. Orkland vil særlig peke på Søvasskjølen – Omnsfjellet, Ilfjellet, Grefstofjellet og Losvåttån som svært viktige friluftsimråder innen utredningsområdene. I et klima- og folkehelseperspektiv er det viktig å ha relativt uberørte naturområder innen kort reiseavstand for alle innbyggerne i den nye kommunen

4.

Av miljømessige forhold vil Orkland særlig påpeke at et stort antall traner bruker områdene utpekt ved Ilfjellet til daglige trekk på høsten når de samles i Meldal. Daglige trekk i områder med vindkraftverk vil kunne påvirke tranebestanden regionalt eller nasjonalt.

5.

Klimaregnskap ved utbygging som påvirker myr og våtmarker er for dårlig belyst i rammen. I våre myrrike områder må en vite at en eventuell utbygging gir en klimagevinst, og NVE oppfordres til å legge langt større vekt på dette ved utpeking av områder for framtidig vindkraft.

6.

Orkland har allerede tatt et betydelig ansvar for utbygging av vindkraft på land, med Geitfjellet under utbygging og Remmafjellet som konsesjonsgitt anlegg. Det vises for øvrig til kommunenes negative høringsuttalelser til konsesjonssøknaden om utbygging på Svarthammeren. Side 8 av 12

7.

For å nå målene i Parisavtalen om reduserte klimagassutspill oppfordrer Orkland om at det framover, til fordel for vindkraft på land, satses langt hardere på:

- a. En planmessig utbygging av flytende havbasert vindkraft.
- b. Oppgradering av eksisterende vannkraft og linjenett.
- c. Økt energieffektivisering.
- d. Desentralisert solenergi hvor takflater på boliger, driftsbygninger, næringsbygg og offentlige bygg benyttes til energiproduksjon.
- e. Økt satsing på bioenergi, og da spesielt biogass fra husdyrgjødsel, fiskeoppdrett og matavfall.

8.

For nærmere utdyping vises til saksframlegg.

Arkivsak-dok. 201934994-3
Saksbehandler Vegard Hagerup

Saksgang	Møtedato	Utvalgssaksnr
Hovedutvalg for kultur	22.05.2019	
Hovedutvalg for næring	22.05.2019	
Hovedutvalg for transport	22.05.2019	
Hovedutvalg for utdanning	22.05.2019	
Hovedutvalg for veg	22.05.2019	
Fylkesutvalget	28.05.2019	
Fylkesting	12.06.2019	

NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land - høring

Fylkesrådmannens innstilling:

1. NVEs forslag sier ikke noe om omfanget av framtidig vindkraft, verken nasjonalt eller i hvert av de utpekte områdene. Slik er det en svakhet at den nasjonale rammen mangler en klar kobling mot framtidige produksjonsmål for vindkraft. Dette sett i forhold til antatt framtidig energibehov og potensiale for annen energiproduksjon og energisparing/-effektivisering.
2. For Trøndelag sin del er det lagt for lite vekt på reindriftsinteresser og dermed sørsamisk kultur og næringsgrunnlag. Dette gjelder særlig Namdalsområdet, men også indre deler av sørfylket. Det er videre tatt lite hensyn til regionale friluftsinnteresser, inkludert jakt, fiske og naturbasert reiseliv. Som regional friluftmyndighet vil fylkeskommunen peke på at det ligger viktige regionale friluftsområder innen utredningsområdene, blant annet Hemnkjølen, Rensfjellet og Geitfjellet. I et klima- og folkehelseperspektiv er det viktig å ha relativt uberørte naturområder innen kort reiseavstand for alle innbyggerne i fylket.
3. Med dagens utbygde og konsesjonsgitte anlegg har Trøndelag tatt sin del av vindkraftutbygging på land så langt. Kunnskap fra den pågående utbygginga av vindkraft og kraftnett i Trøndelag må hentes inn og sammenstilles før det er aktuelt å bygge ut nye vindkraftanlegg på land. Imidlertid bør det åpnes for en planmessig utbygging av havbasert vindkraft, selv om dette nok også er konfliktfylt og kan ta tid.
4. Trøndelag fylkeskommune fraråder dermed den foreslåtte rammen for vindkraft på land og er innstilt på å kunne påklage ytterligere konsesjonssøknader for landbasert vindkraft i Trøndelag.
5. For nærmere utdyping vises til fylkesrådmannens saksframlegg.

Vedlegg:

1. Høringsbrev fra Olje- og energidepartementet, datert 01.04.2019.

Sammendrag

Fylkesrådmannen fraråder NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land. Med dagens utbygde og konsesjonsgitte anlegg har Trøndelag tatt sin del av vindkraftutbygging på land så langt.

Bakgrunn

Olje- og energidepartementet ga i 2017 Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) i oppdrag å lage et forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land. Forslag til en slik ramme er nå utarbeidet, og departementet sendte 1. april 2019 forslaget på høring, se vedlegg. De omfattende høringsdokumentene er lagt ut på <https://www.nve.no/nasjonal-ramme-for-vindkraft/?ref=mainmenu>

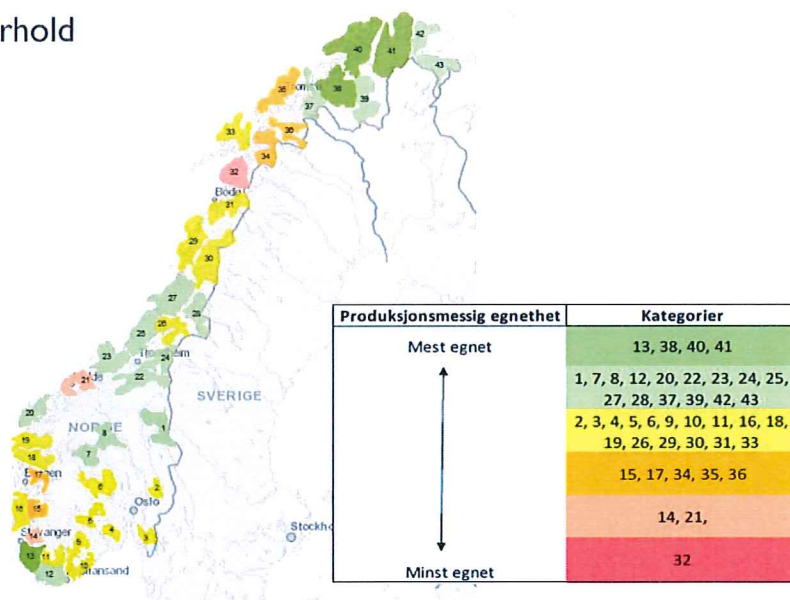
Høringsfrist er 1. oktober 2019. Det blir holdt regionale innspillmøter i mai-juni, blant annet i Trondheim 12.juni. Denne saken tas opp i fylkestinget i juni da dette er siste fylkesting før høringsfristen.

Faktaopplysninger

NVE startet med 43 analyseområder og vurdert disse ut fra vindressurser og nettkapasitet:

Produksjonsforhold

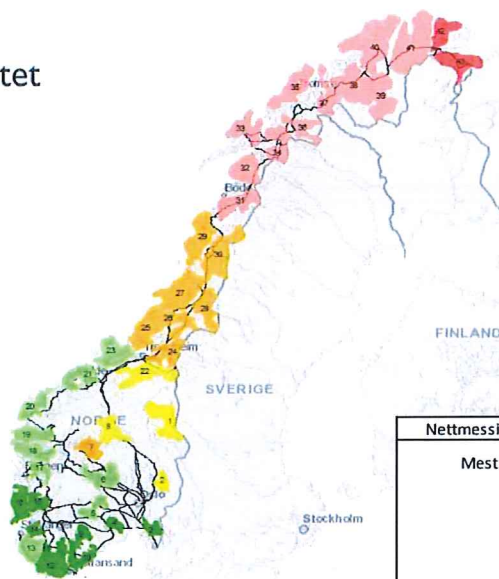

Figur 1: Produksjonsmessig egnethet (NVE)

Trøndelag fylkeskommune

Nettkapasitet

Statnett

Økt vindkraftproduksjon og
virkninger i transmisjonsnettet
Forakjeller i flyt, faskulasser og nettap
ved ulike geografisk plassering

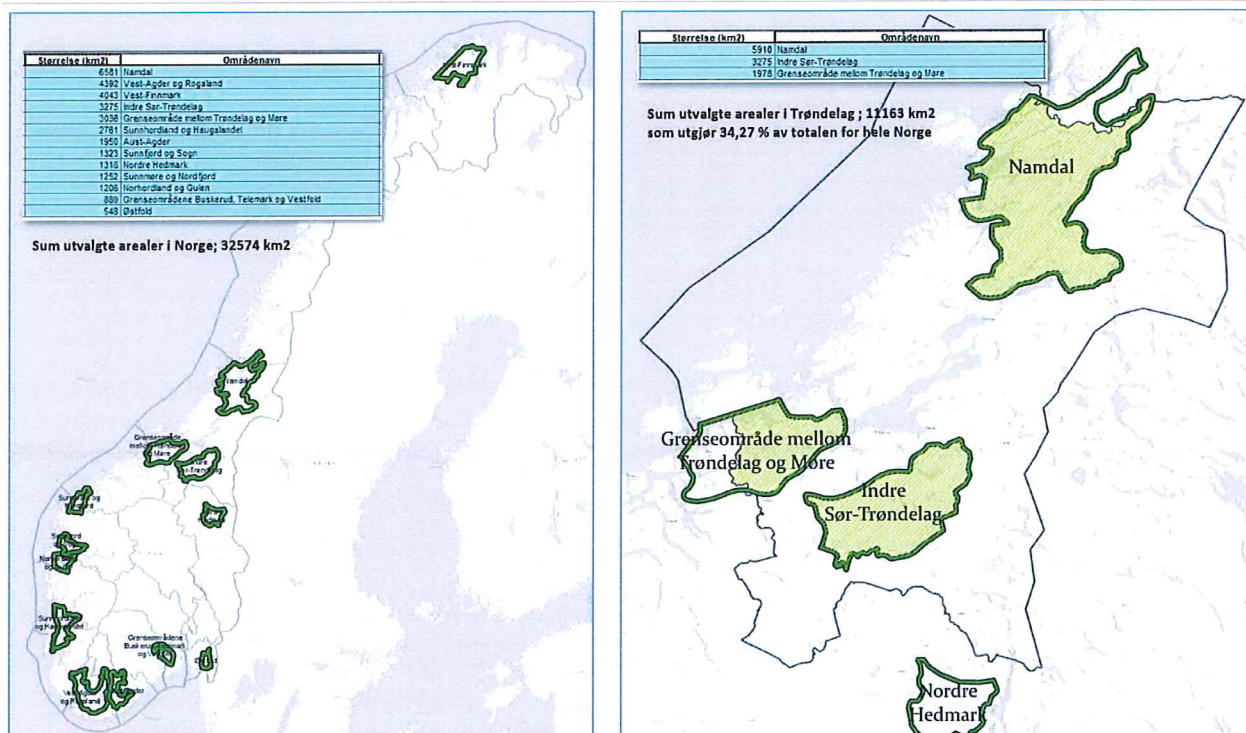

Nettmessig egnethet	Områdenummer
Mest egnet ↑ ↓ Minst egnet	3, 4, 11, 12, 14, 15, 16
	9, 10
	5, 6, 13, 17, 18
	19, 20, 21, 23
	2, 22
	1, 8
	24, 25, 26
	7, 27, 28, 29, 30
	31, 34, 35
	32, 33, 36, 37, 38, 39, 40, 41
	42, 43

Figur 2: Nettkapasitet (NVE)

Etter nærmere konfliktanalyser og utredninger av disse 43 områdene i 21 temarapporter er de nå redusert til 13 områder. 3 av disse ligger helt eller delvis i Trøndelag. Både vindressurser, mulighet for nettilknytning og ulike verneverdier, blant annet kulturlandskap og biologisk mangfold, er lagt til grunn for en slik utvelgelse. Kartene i figur 3 viser omrisset av disse 13 områdene.

Trøndelag fylkeskommune

Figur 3: NVEs forslag. De foreslåtte utredningsområdene i Trøndelag utgjør 11.163 km². Dette er 27% av fylkets areal og utgjør mer enn en tredjedel (34,3%) av de totale utredningsområdene i Norge. Til sammenligning utgjør Trøndelag 10,7% av fastlands-Norge i areal. (Utarbeidet på grunnlag av NVEs karter)

Den nasjonale rammen for vindkraft skal ikke erstatte dagens konsesjonsbehandling. Forslaget til ramme skal heller ikke forstås som en plan for hvor det skal bygges vindkraft i fremtiden, men er en vurdering av hvilke områder som egner seg best.

I henhold til oppdraget skal det være vanskeligere å få konsesjon til bygging av vindkraftverk utenfor de utpekte områdene. NVE legger opp til at søknader i de mest egnede områdene prioriteres.

NVEs beskrivelse av de 3 områdene i Trøndelag:

Områdenavn: Grenseområde mellom Trøndelag og Møre.

Størrelse: 3036 km²

Begrunnelse: Det utpekte området har gode produksjonsforhold for vindkraft. Også i et kraftsystemperspektiv er området veldig godt egnet for ny produksjon, sammenlignet med andre områder. I det utpekte området er det viktige miljø- og samfunnsinteresser, blant annet knyttet til Forsvaret og friluftsliv. Våre overordnede analyser tilsier imidlertid et lavere konfliktnivå i dette området enn i store deler av landet. Fra et nasjonalt perspektiv framstår dette området derfor som et av de mest egnede områdene for ny vindkraftutbygging.

Egnede vindkraftverk: I dette området er det i teorien plass til flere større vindkraftverk. Arealene som har plass til store vindkraftverk har imidlertid også i flere tilfeller viktige friluftslivsinteresser. Det samlede arealet er likevel så stort at

det kan være mulig å identifisere mange steder med potensial for vindkraftverk av varierende størrelse. På grunn av topografien i området er fjellområdene mest aktuelle for vindkraftutbygging.

Områdenavn: Indre Sør-Trøndelag

Størrelse: 3275 km²

Begrunnelse: Indre Sør-Trøndelag har veldig gode produksjonsforhold for vindkraft. I et kraftsystemperspektiv er området godt egnet for ny produksjon, sammenlignet med andre områder. I det utpekte området er det viktige miljø- og samfunnsinteresser knyttet til blant friluftsliv. Våre overordnede analyser tilsier imidlertid et lavere konfliktnivå i dette området enn i store deler av landet. Unntaket er områder med samisk reindrift, der vindkraftverk i tillegg kan påvirke reindriften. Hensynet til reindriften er viktig, men vi mener det kan være mulig å finne steder der vindkraftverk kan gi akseptable virkninger. Fra et nasjonalt perspektiv, framstår Indre Sør-Trøndelag derfor som et av de mest egnede områdene for ny vindkraftutbygging i Norge. Vi har lagt mye vekt på de gode produksjonsforholdene i denne vurderingen.

Egnede vindkraftverk: I dette området er det i teorien plass til flere større vindkraftverk. Områdene som har plass til store vindkraftverk er imidlertid også i flere tilfeller viktige friluftslivs- eller reinbeiteområder. Det samlede arealet er likevel så stort at det kan være mulig å identifisere mange steder med potensial for vindkraftverk av varierende størrelse. Vindkraftverk er mest aktuelt i fjellområdene, som mange steder har en lite krevende topografi.

Områdenavn: Namdal

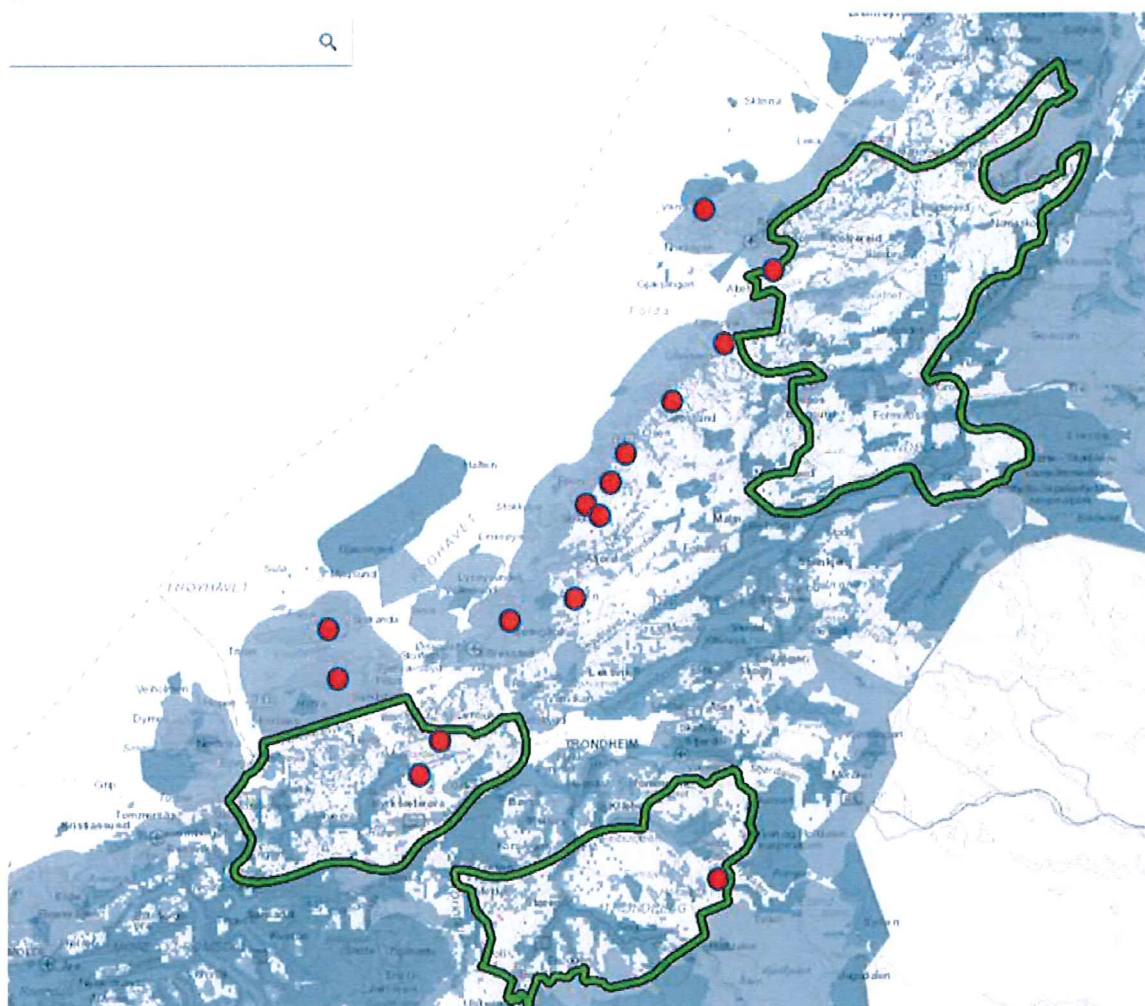
Størrelse: 6581 km²

Begrunnelse: Namdalsregionen har veldig gode produksjonsforhold for vindkraft. I et kraftsystemperspektiv er området middels egnet for ny produksjon, sammenlignet med andre områder. Det er per i dag flaskehalser i transmisjonsnettet, men Statnett har konsesjon til flere tiltak som på lengre sikt kan forbedre nettkapasiteten til ny produksjon i området. I det utpekte området er det viktige miljø- og samfunnsinteresser, og de viktigste interessene er knyttet til sørsamisk reindrift. Søknaden om Kalvvatnan vindkraftverk i Bindal ble i 2016 avslått på grunn av samlet belastning for reindriftsinteresser. Området er imidlertid stort, og vi mener at det enkelte steder i dette området bør kunne bygges ut vindkraftverk med akseptable virkninger for reindriften. Til tross for middels nettkapasitet per i dag, framstår Namdal som et av de mest egnede områdene for ny vindkraftutbygging i Norge. Vi har lagt mye vekt på de gode produksjonsforholdene i denne vurderingen.

Egnede vindkraftverk: Dette området er relativt stort, og det kan i teorien bygges både store og små vindkraftverk mange steder. På grunn av samlet belastning for reindriften, bør det ikke være aktuelt med mange store vindkraftverk som påvirker de samme reinbeitedistriktene. Per i dag er også nettkapasiteten en faktor som begrenser potensialet for et stort omfang av vindkraft i området.

Trøndelag fylkeskommune

Mindre deler av de merkede områdene er ekskludert som uegnede eller uaktuelle for vindkraft. Dette framgår i mer detaljerte interaktive karter på <https://temakart.nve.no/link/?link=nasjonalramme> (trykk på «kartlag» og «eksklusjoner») Samlekartet for Trøndelag er vist grovt under:

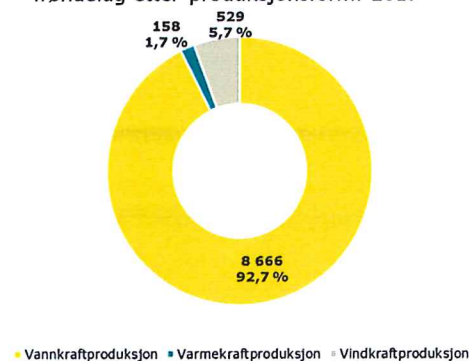
Figur 4: Foreslåtte områder som berører Trøndelag med eksisterende og allerede gitte anlegg pr april 2019.

Grønn omramming viser områder foreslått for mulig vindkraftutbygging. Arealene i de to mørkeste gråfargen viser områder som av ulike grunner er lite egnet eller uaktuelle for vindkraft. Den lyseste gråfargen viser områder som i realiteten kan vurderes. Kilde: NVE <https://temakart.nve.no/link/?link=nasjonalramme>. NB ! I tillegg har fylkesrådmannen lagt inn eksisterende og konsesjonsgitte anlegg pr april 2019 i rødt. Plassering er omtrentlig og anleggene er forskjellige i størrelse, se mer detaljert kart under.

Allerede bygde/konsesjonsgitte anlegg i Trøndelag

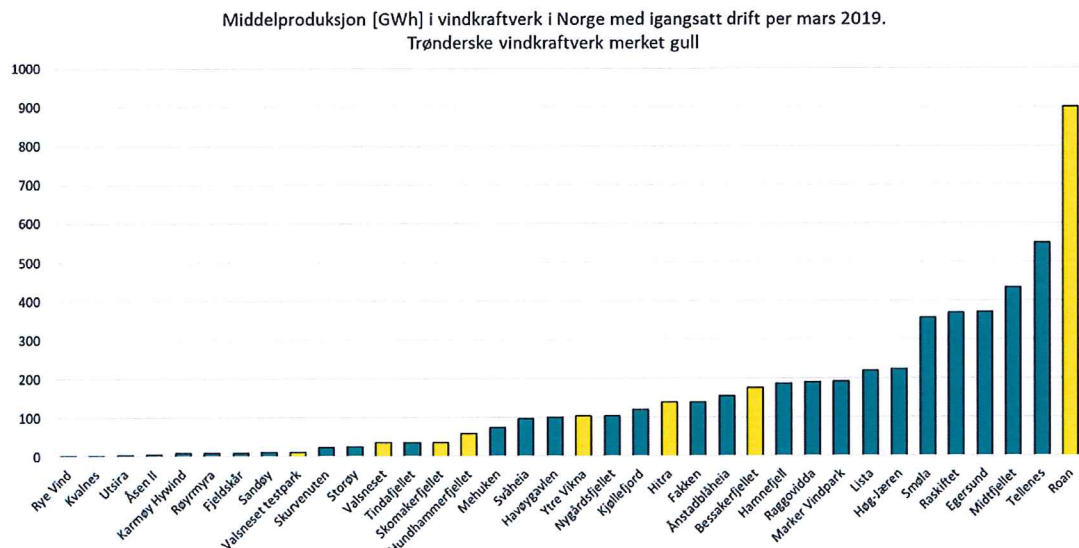
Fram til i dag har ikke vindkraft utgjort så stor del av kraftproduksjon i Trøndelag:

Produksjon av elektrisk kraft (GWh) i Trøndelag etter produksjonsform. 2017

Figur 5: Kraftproduksjon i Trøndelag 2017 (fylkesrådmannen). Vindkraft i grått.

De vindkraftanleggene som er igangsatt pr mars 2019 vil neste tredoble produksjonen fra vindkraft til omlag 15% av samlet elproduksjon. Dette vil skape kraftoverskudd i Trøndelag.

- Målt etter middelproduksjon så har Trøndelag det største av de igangsatte vindkraftverkene i Norge (Roan). Har også det minste (Rye vind).
- Verkene i Trøndelag har en estimert middelproduksjon på 1 456,7 GWh , 26,7 % av den nasjonale middelproduksjonen
- 157 turbiner i Trøndelag – i 25,1 % av alle igangsatte turbiner i Norge

Figur 6: Vindkraftverk i Norge i produksjon mars 2019. Anlegg i Trøndelag i gult (kilde: NVE/Fylkesrådmannen)

Trøndelag fylkeskommune

Slik er det flere store anlegg under bygging, og det er gitt konsesjon til ytterligere:

Vindkraftverk i Trøndelag per april 2019				
	Effekt (MW)	Forventer produksjon (GWh)	Andel av nasjonal effekt (MW)	Andel av nasjonal forventer produksjon (GWh)
Utbygd	450	1 796	26,0 %	25,0 %
Under bygging	852	2 897	46,3 %	46,2 %
Konsesjon gitt	525	1 785	20,5 %	20,5 %

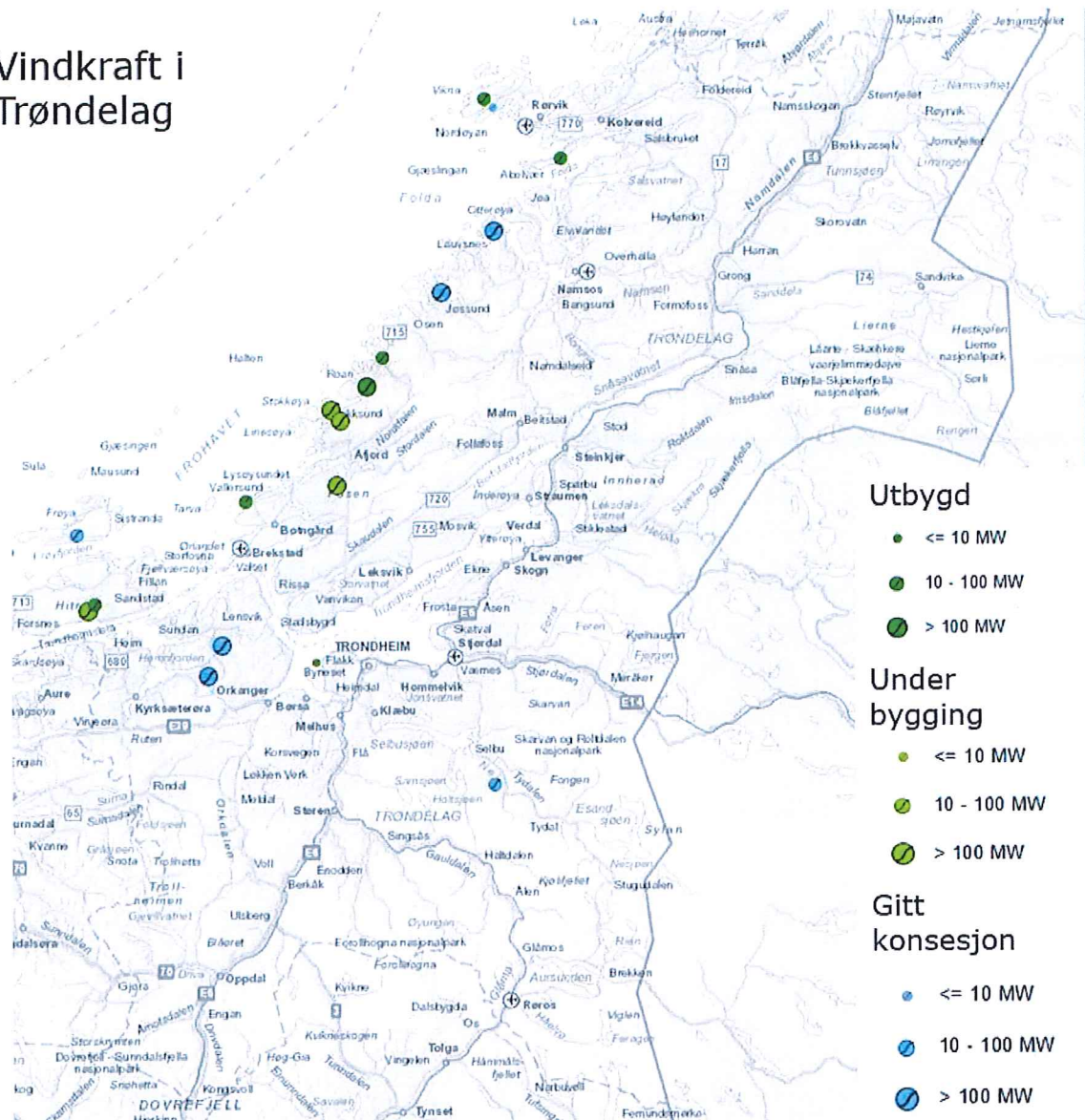
Figur 7: Vindkraftverk i Trøndelag april 2019. (1000 GWh = 1 TWh)
(Fylkesrådmannen på grunnlag av tall fra NVE)

Hvis vi summerer det som er utbygd og under bygging, vil produksjonen komme opp i 4,7 TWh. Til sammenligning hadde fylkestingene i Trøndelag i 2008 et produksjonsmål for Trøndelag på 3-4 TWh i 2020. Slik er de regionale målene fra 10 år tilbake oppfylt og vel så det. Dersom vi regner med konsesjonsgitte anlegg, vil produksjonstallene bli 6,6 TWh. Dette vil nærme seg vannkraftproduksjonen i Trøndelag, som i 2017 var om lag 8,7 TWh. På landsbasis er det i dag gitt konsesjon til ca 22 TWh vindkraft.

Dagens elektrisitetsproduksjon i Norge ligger på omlag 150 TWh (2017). Forbruket av elektrisk kraft lå i 2017 på ca 135 TWh. Ulike beregninger (CENSES, Statnett m.fl) antyder et forbruk på inntil 160-180 TWh i 2050. I dette ligger en omfattende elektrifisering av blant annet transportsektoren. Allerede vedtatte nye vindkraftanlegg vil sannsynligvis være nok til å dekke dette økte behovet.

Usikkerheten er først og fremst knyttet til eventuell utbygging av kraftkrevende industri samt hvor mye fornybar energi vi skal eksportere til Europa.

Vindkraft i Trøndelag

Figur 8: Vindkraft i Trøndelag april 2019. Kilde: NVE. Det har i tillegg vært et betydelig antall prosjekter som er trukket eller hvor konsesjon er avslått. Særlig gjelder dette indre deler av Fosen og fjellområder i øst og sør. En del av disse er vist nærmere i regional plan for arealbruk i Nord-Trøndelag fra 2013.

Viktige regionale føringer

Fylkesdelplan vindkraft Sør-Trøndelag, vedtatt i Sør-Trøndelag fylkesting 16.12. 2008, sak 84/08

Bakgrunnen for planen var å «sikre en betydelig regional produksjon av klimavennlig energi» og «at Trøndelag skal bli en ledende region innen utvikling av framtidig klimavennlig energiproduksjon, både til lands og til havs.» Det var da et energiunderskudd i Trøndelag. Den gang anså man at kystområdene hadde best vindressurser, og de fleste vindkraftsøknadene lå langs kysten. Her var det også størst behov for å styrke nettet, og kommunene var interessert i utbygging. Fylkesdelplanen pekte ut noen kystområder nord og sør for Trondheimsfjorden

(Snillfjordområdet og ytre Fosen) som mulige vindkraftområder og ønsket å skjerme den øvrige delen av fylket. Planen antydde en ramme på 2-3 TWh vindkraft i 2020. Det var et mål at videre vindkraftutbygging skulle skje til havs.

Strategi for utbygging av vindkraft i Nord-Trøndelag, vedtatt i Nord-Trøndelag fylkesting sak 08/6 2008

De utbygde og konsesjonsgitte vindparker i Nord-Trøndelag utgjorde da ca. 1 TWh i årsproduksjon. Fylkestinget mente da at Nord-Trøndelag hadde bidratt sitt til gjennomføring av statlige ambisjoner for vindkraft: *"Fylkestinget er fortsatt skeptisk til ytterlige vindkraftplaner i fylket"*. Strategien baserte seg delvis på fakta- og analysemateriale fra regional plan vindkraft Sør-Trøndelag

Areal- og interesseanalyse-vindkraft i innlandet, Sør-Trøndelag fylkesting 25.04.2012, sak 50/12

Kort tid etter vedtatt fylkesdelplan laget NVE et vindkart som viste at innlandet også hadde gode vindressurser. Dermed kom det en del konsesjonssøknader i indre fjellområder. I stedet for å revidere fylkesdelplanen, vedtok Fylkestinget å lage en areal- og interesseanalyse for å vurdere mulige avvik fra fylkesdelplanen. Denne ble utarbeidet i 2013 og 2014.

Regional plan for arealbruk i Nord-Trøndelag, vedtatt i Nord-Trøndelag fylkesting 25.04.2013, sak 18/13

Denne planen tok også for seg vindkraft. Hovedkonklusjonen var at *«Planlegging av vindkraft ut over allerede konsesjonsgitte og anbefalte vindkraftverk stilles i bero inntil konsekvenser for reindrift og miljøinteresser for disse vindkraftverkene er vurdert» (s 52)*

Høringsuttalelse konsesjonssøknader vindkraft i innlandet, Sør-Trøndelag fylkesting 23.04.2014 sak 39/14

På bakgrunn av areal- og interesseanalysen beskrevet over uttalte Fylkestinget seg til søknader om tre vindkraftverk i indre fjellområder sør for Trondheim i strid med fylkesdelplanen: Brungfjellet, Eggjafjellet og Stokkfjellet. Fylkestinget frarådet en løsning som legger til rette for vindkraftutbygging både på kysten og i innlandet. *«Selv om en utbygging langs kysten går ut over natur – og friluftsinnteresser, vil en utbygging på innlandet berøre større og mer sammenhengende naturområder. Fra et regionalt friluftsperspektiv er det lite framtidsrettet å bygge ned de nærmeste villmarkspregede områdene til en av landets største byer.»* Stokkfjellet i Selbu ble ansett som det minst konfliktfylte av disse, forutsatt at reindriftsinteressene ble ivarettatt.

Regional plan for vannforvaltning, vedtatt i Nord-Trøndelag fylkesting 10.12.2015 og Sør-Trøndelag fylkesting 16.12.2015

Planen følger av vannforskriften. Vannforskriften forutsetter at forringelse av miljøtilstanden i vann ikke skal skje, heller ikke ved vindkraftutbygging.

Regional plan for Klima og energi Sør-Trøndelag 2015-2020, vedtatt i Sør-Trøndelag fylkesting 15.06.2016, sak 60/16

Målet var å redusere klimagassutslipp i Sør-Trøndelag med 40% innen 2030 sammenlignet med 2009. Planen ønsket å bidra til økt produksjon og anvendelse av fornybar energi (s 12). Sør-Trøndelag fylkeskommune videreførte vindkraft som tema i denne planen. I planen står det: *«Sør-Trøndelag allerede ytt mye når det*

gjelder å tilrettelegge for vindkraftutbygging på land.... Slik er det i dag lite grunnlag for å åpne ytterligere arealer for vindkraftutbygging på land. Dermed bør vindkraftplanen fra 2008 fortsatt være retningsgivende i denne planperioden.» (side 10 i planen).

Samarbeidsavtale mellom Sametinget og Trøndelag fylkeskommune, vedtatt i Trøndelag fylkesting 12.12.2018, sak 157/18

Avtalen tar for seg samarbeid mellom Sametinget og Trøndelag fylkeskommune på flere felter. For dette temaet er del 1 Regional planlegging og arealforvaltning spesielt interessant: *«Naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse er under press...Partene har som mål at samisk samfunnsutvikling, kultur og næringsutøvelse tas hensyn til og får utviklingsmuligheter i regional planlegging og arealforvaltning...Partene vil ta et aktivt medansvar for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv i fylket.»(s1)* Under næring står det i avtalen: *«Partene er enige om at arealvernet for reindriften må sikres....Reindriften er utsatt for press fra mange hold og har derfor et spesielt behov for vern av sine beiteområder. Reindriftens arealinteresser må ivaretas gjennom gode arealplanprosesser.» (s 3)*

Interpellasjon om helhetlig plan for utbygging av vindkraft Trøndelag, Trøndelag fylkesting 12.12.2018 sak 32/18

Fylkestingrepresentant Egil Haugbjørg (V) etterlyste en helhetlig og samlet plan for vindkraftutbygging i hele Trøndelag og de kystnære havområdene. I sitt svar pekte fylkesordføreren på at NVE arbeidet med en nasjonal ramme for vindkraft. En ny regional plan ikke ville komme tidsnok til å påvirke NVEs arbeide. Med et forventet kraftoverskudd i Trøndelag fra 2020 er ikke behovet for ytterligere vindkraft prekært, sett fra regionens ståsted. Svaret peker også på at det i forslag til planprogram for regional plan for arealbruk i Trøndelag ikke er prioritert å finne nye arealer for vindkraft. Fylkestingets vedtak til interpellasjonen lyder: *«Fylkestinget har ansvar for helhetlig og bærekraftig utvikling av Trøndelag. Kunnskap fra den pågående utbygginga av vindkraft og kraftnett i Trøndelag må hentes inn og sammenstilles før det er aktuelt å bygge ut nye vindkraftanlegg. Dette arbeidet gjennomføres som en del av Regional plan for arealbruk.»*

Trøndelagsplanen 2019-2030, vedtatt i Trøndelag fylkesting 12.12.2018, sak 171/18.

Planen er overordnet: *«Vi utnytter ressurser effektivt og tar miljøhensyn. Trøndelag har naturgitte forutsetninger for å være produsent av ren energi.» (s 9).* *«Vår arealbruk har som siktemål å ivareta naturgrunnlaget for den sørsamiske reindriften» (s11).* Slik avklarer planen i liten grad målkonflikter.

Planprogram for regional plan for arealbruk i Trøndelag, fastsatt i Trøndelag fylkesting 24.04.2019, sak 33/19

«Med utgangspunkt i vedtaket i fylkestinget 12.12.2018 vil ikke regional plan for arealbruk prioritere nye arealer til vindkraft, men fokusere på kunnskapsinnhenting fra den pågående vindkraftutbygginga. Planprosessen må avklare om det er behov for regionalpolitiske retningslinjer for arealer som allerede er utbygd og konsesjonsgitt» (s 24). Planprogrammet understreker også betydningen av reindrift og utfordringer med store inngrep i reindriftsområdene (s 25). Regional plan for arealbruk forventes å komme til sluttbehandling våren 2021.

Interpellasjon om havvind, Trøndelag fylkesting 24.04.2019, sak 21/19

Fylkestingrepresentant Pål Sæther Elden (H) etterlyste initiativ for å etablere havvind utenfor Trøndelag. I saken ber fylkestinget om at regjeringen «*åpner flere områder for vindproduksjon til havs slik at Norge kan bli en stor produsent av flytende havvind med konkurransedyktige aktører i hele verdikjeden. Trøndelag ønsker å være en del av en slik satsing*». Vedtaket etterlyser også en langsiktig forvaltningsplan for havvind.

Interpellasjon om vindkraft, Trøndelag fylkesting 24.04.2019, sak 15/19

Fylkestingrepresentant Tor Berg (Rødt) etterlyste hva fylkeskommunen kunne gjøre for å stoppe utbygging på Stokkfjellet i Selbu, Frøya og på Sørmarkfjellet i Flatanger. I sitt svar peker fylkesordføreren på at fylkeskommunen allerede har avgitt høringer til de pågående utbyggingene. I vedtaket ber fylkestinget å få NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land til behandling i junietinget. Fylkesrådmannen bes å «*vektlegge hensynet til reindriften, den uforholdsmessige arealbelastningen Trøndelag blir bedt om å ta og det ansvaret Trøndelag allerede har tatt*». Føringerne i planprogram for regional plan for arealbruk i Trøndelag skal også vektlegges.

Fylkesrådmannens drøfting

En del endrede forutsetninger siden 2006

Siden det i 2006-2008 ble gjort et større analysearbeid i forbindelse med fylkesdelplan vindkraft Sør-Trøndelag har følgende forutsetninger endret seg:

- I 2006 var det et regionalt kraftunderskudd i Trøndelag; fra 2020 forventes et overskudd, mye på grunn av økt vindkraftproduksjon. Dette på tross av omfattende elektrifisering av bilparken og annen samferdsel.
- I 2006 var oppfatningen at det var kysten som hadde de beste vindressursene; NVEs kartlegginger fra 2010 pekte på at vindforholdene på innlandet også kunne være gode.
- I 2006 var vindkraften avhengig av subsidier; i dag har produksjonskostnadene gått såpass ned at utbygging på land er lønnsom uten subsidier. Dette gir økt utbyggingspress.
- Vindturbinene har blitt større og høyere. Dette gir mer effektiv produksjon, men gjør også anleggene mer synlige. Vanlig totalhøyde i 2006 var ca 100 meter, i 2023 forventes den å være ca 200 meter (kilde: NVE)
- Selv om reindrift var et viktig moment i 2006, er dette temaet blitt mer fokusert i de seinere årene, jevnfør samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Fylkestinget i Trøndelag fra 2018, se over.
- Det er økt globalt fokus på klimaendringene, grønt skifte og behov for fornybar energi.

Kommentarer til selve utredningen:

Trøndelag fylkeskommune har som regional myndighet for friluftsliv, vannmiljø og kulturminner bidratt med grunnlagsdata tidlig i arbeidet, men har ikke vært nærmere involvert i prosessen med utarbeidelsen av rammene.

Det er et omfattende og grundig utredningsarbeid NVE her har gjort, men fylkesrådmannen har likevel noen kritiske merknader til det:

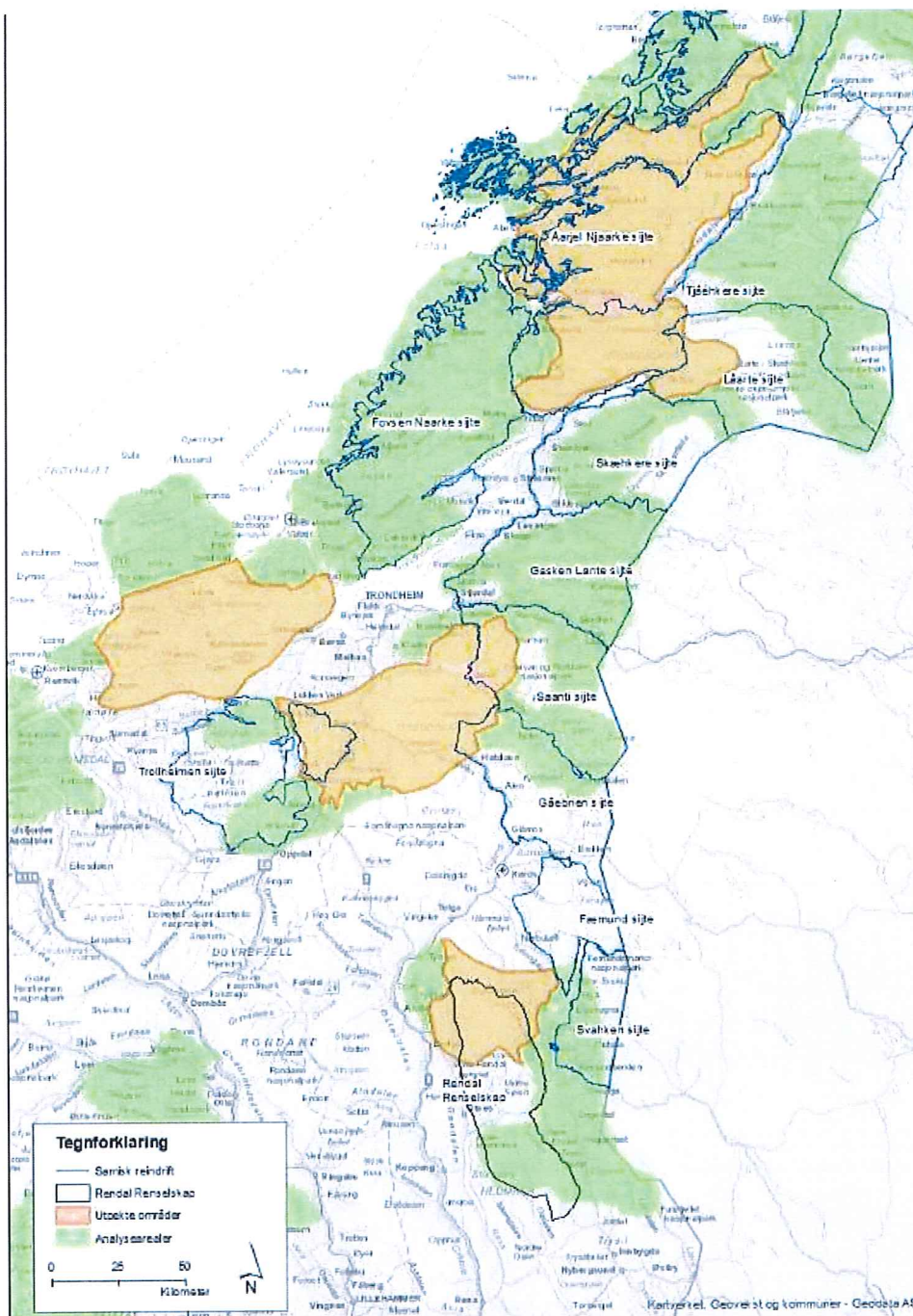
NVEs forslag antyder ikke noen mål omfanget av vindkraft, verken nasjonalt eller i hvert av de utpekte områdene. Slik er det en svakhet at den nasjonale rammen mangler en tydelig kobling mot framtidige produksjonsmål for vindkraft, målt i forhold til antatt framtidig energibehov og potensiale for annen energiproduksjon og energisparing/-effektivisering. Slik materialet foreligger, er det vanskelig å se nødvendigheten av så store inngrep som det her er snakk om.

Produksjonstillene på side 8 i dette saksframlegget sannsynliggjør at man ikke trenger ytterligere vindkraftutbygging for å dekke Norges framtidige kraftbehov – spørsmålet blir da hvor mye som skal eksporteres.

Fylkesrådmannen innser at Trøndelag har gode vindressurser, men de områdene som NVE foreslår for mulig vindkraftutbygging er alle konfliktfylte:

Reindrift

Det er aktiv reindrift både i området som er omtalt som «Namdal» og vesentlige deler av «Indre Sør-Trøndelag»:

Figur 9: Reindrift. De blå strekene viser avgrensning av områder med samisk reindrift, de brune arealene er NVEs utpekte områder. Grønt er de opprinnelige analyseområdene. Kilde: Fylkesmannen i Trøndelag

Trøndelag fylkeskommune

Fylkesmannsembetene har i prosessen gitt innspill til NVEs arbeide. Områdene som er pekt ut i den nasjonale rammen er ikke i tråd med Fylkesmannens innspill og vurderinger i Nordland, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområder, Trollheimen og tamreindrifta i Rendalen. NVE mener at vindkraftverk ikke har så stor betydning for reindrifta som Fylkesmannen og næringen mener. Forskingsresultatene spriker, men fylkesrådmannen mener at så lenge at det er stor sannsynlighet for at vindkraft har negativ betydning for reindrifta, bør dette tillegges stor vekt. Framtidig forskning vil antagelig gi et bedre kunnskapsgrunnlag om dette.

Rapporten som Fylkesmannsembetene utarbeidet som innspill til analyseområdene ligger på høyre side her: <https://www.nve.no/nasjonal-ramme-for-vindkraft/utpeking-av-omrader/?ref=mainmenu> («Fylkesmannsembetene – samisk reindrift»). Samla vurdering for hele analyseområdet står bakerst i de enkelte kapitlene.

Fovsen Njaarke sijte mener at reindriften må reduseres med 1/3 (2 av 6 siidaandeler) som følge av den allerede utbygde og konsesjonsgitte vindkraften på Fosen-halvøya. I Trøndelag blir sju reinbeitedistrikt direkte berørt av den foreslåtte vindkraftammen. Antall reineiere som berøres i disse utpekte områdene utgjør over 60 % av reineiere knyttet til sørsamisk reindrift i Norge. Reindriften oppfatning er at dersom det realiseres vindkraftverk innenfor sørsamisk område blir konsekvensen at antall rein og dermed antall reindriftsutøvere må reduseres.

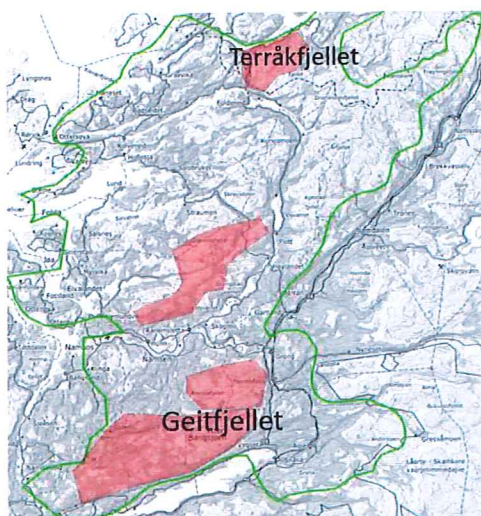
Ellers er det utarbeidet en egen rapport om folkerett, [se her](#)

Regionale friluftsinntresser

NVEs utredning har etter fylkesrådmannens mening dessuten lagt for lite vekt på regionale friluftsinntresser, inkludert jakt, fiske og naturbasert reiseliv. Miljødirektoratets kartbase <https://kart.naturbase.no/> er svært ufullstendig når det gjelder disse inntressene. Som regional friluftmyndighet må fylkeskommunen peke på at det ligger viktige regionale friluftsområder innen utredningsområdene, blant annet Hemnkjølen, Rensfjellet og Geitfjellet. Det er i et folkehelseperspektiv viktig at både bygde- og bybefolkning har relativt uberørte naturområder innen kort reiseavstand – noe som også er et klimatiltak. Dette samt reiseliv var viktige momenter for at disse områdene ble holdt unna vindkraft i fylkesdelplanen for Sør-Trøndelag fra 2008 og at Fylkestinget for Sør-Trøndelag frarådet konsesjoner i innlandet i 2014 (se over).

Dagens kartlegging av friluftsområder i Trøndelag er ikke komplett. Fylkesrådmannen har derfor med hjelp fra Forum for natur og friluftsliv Trøndelag (FNF) laget en grov kartskisse som antyder de aller viktigste regionale friluftsområdene innen NVEs foreslåtte vindkraftområder:

Trøndelag fylkeskommune

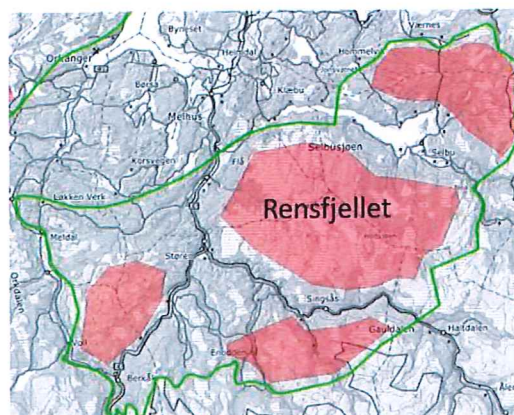
Over: Namdalen. Særlig Geitfjellet og Terråkfjellet har stor regional verdi. Ikke alle områder er godt nok kartlagt.

Til høyre: Grenseområdene mellom Trøndelag og Møre og Romsdal: Fjellområdene rundt Hemnkjølen er mye brukt, spesielt om vinteren. Kort av stand til Trondheim. Fjorderuta er en nasjonal turrute i fjellområdene rundt Vinjefjorden.

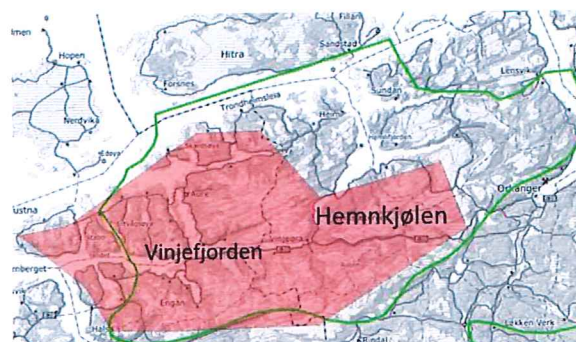
Grønn linje= NVEs foreslåtte områder

Rødt = antydning viktige regionale friluftsområder

Kilde: FNF Trøndelag

Over: Indre Sør-Trøndelag. Rensfjellet er et større, sammenhengende område nær Trondheim. Ifjellet til venstre, områdene mot Forhøllhogna nasjonalpark og området nord for Sebuskogen er også mye brukt.

Figur 10: Viktige regionale friluftsområder innen NVEs utpekte områder. Kilde: Forum for natur og friluftsliv Trøndelag, kartet bearbeidet av fylkesrådmannen.

Øvrige kommentarer

Fosen er ikke med i områder som kan utredes videre, dette hovedsakelig på grunn av allerede etablerte/konsesjonsgitte anlegg. Fylkesrådmannen støtter denne vurderingen, ikke minst ut fra belastningen for reindriften ved allerede bygde/konsesjonsgitte anlegg på Fosen.

Når det gjelder grenseområdet mellom Trøndelag og Møre, er det allerede konsesjonsgitte vindkraftanlegg her. Dette i tråd med fylkesdelplanen for vindkraft fra 2008. Ut fra en samlet belastning for natur, landskap og friluftsliv synes det likevel å være nok med de anleggene som allerede er gitt konsesjon i området, se kart lenger fram i saksframlegget.

Interaktivt kart for vindkraftverk i hele landet finnes for øvrig her :

<https://gis3.nve.no/link/?link=vindkraftverk>

Havvind

Per i dag er ikke havbasert vindkraft økonomisk lønnsom – dette i likhet med landbaserte anlegg for ti år siden. ENERGIX er et stort energiforskningsprogram i Norges forskingsråd, som startet opp i 2013. Programmet hadde i 2017 et totalbudsjett på om lag 490 mill. kroner. I dette inngår støtte til utvikling av teknologier for vindkraft til havs. Slik er havbasert vindkraft i god avstand fra kystlinjen under utvikling. Likevel er det tvilsomt om det teknisk og økonomisk er klart tidnok for å bidra vesentlig til målene om 40% utslippskutt i 2030 i regional plan for klima og energi.

En grunn til at Fylkestinget i Sør-Trøndelag ønsket en viss utbygging av vindkraft på land i planen fra 2008, var å bidra til å utvikle teknologi og erfaringer som etter hvert kunne brukes til havs. Det er også areal- og miljøkonflikter knyttet til slik havvind, jevnfør utredninger om blant annet Frøyabanken og Nordøyan (Ytre Vikna) fra 2012 i forbindelse med en strategisk konsekvensutredning for havvind (NVE): http://publikasjoner.nve.no/rapport/2012/rapport2012_47.pdf

For øvrig vises til interpellasjon om havvind i Trøndelag fylkesting 24.04.2019, sak 21/19, se over.

Konsekvenser for klima, folkehelse, næringsliv med mer

Det er et omforent mål å redusere klimagassutslippene. For å nå de ambisiøse målene innen 2030, må flere virkemidler tas i bruk samtidig, herunder betydelige mengder vindkraft på land.

Vindkraft gir i motsetning til mange andre energiformer lite avfallsstoffer. I et helseperspektiv er dette positivt. Ulempen ved vindkraft på land er at det legger beslag på store arealer og er svært synlig i landskapet. Hvis utbygging skjer i viktige friluftsområder, medfører dette negative konsekvenser for folkehelse. Likevel kan vegbyggingen som vindkraften fører med seg gjøre utmarka mer tilgjengelig for nye brukergrupper.

Vindkraft gir noen arbeidsplasser og per i dag eiendomsskatt til kommunene. På den annen side kan en svært omfattende vindkraftutbygging være negativt for reiselivsnæringen. Slik er NHO reiseliv bekymret for naturtap, se [her](#).

Vindkraftutbygging kan medføre behov for utretting og økt bæreevne på fylkesvegene for å frakte fram turbintårn og vinger. Så langt har dette i hovedsak vært kostet av utbygger.

Vindkraftutbygging påvirker også artsmangfold og biologisk mangfold, inkludert fugleliv. Fylkesrådmannen regner med at Fylkesmannen vil se nærmere på dette. Fylkeskommunen har derimot ansvar for høstbare arter av vilt. På generelt grunnlag ønskes ikke utbygginger som kan fragmentere viktige sammenhengende funksjonsområder for viltet.

Bortsett fra anleggsveier forventes det at vindkraftutbygging gir relativt beskjedne konsekvenser for landbruk utover at grunneierne får leieinntekter. Vannmiljø og kulturminner kan påvirkes. Utbygging kan derfor kun skje på en slik måte at

kulturminner og vannmiljøet beskyttes, noe som betinger godt planarbeid og god opplæring og oppfølging i utbyggingsfasen.

Er tålegrensen nådd i Trøndelag?

Fylkesrådmannen ser behovet for mer fornybar energi i et globalt perspektiv, men mener at det er grenser for hvor mye natur- og arealinngrep Trøndelag skal ta for å dekke et globalt kraftbehov. NVEs 3 utredningsområder i Trøndelag utgjør 34,3% av de totale utredningsområdene i Norge. I tillegg kommer areal for et større antall allerede utbygde og konsesjonsgitte anlegg. Til sammenligning utgjør Trøndelag bare 10,7% av fastlands-Norge i areal. Som beskrevet tidligere i saksframlegget, vil Trøndelag med de allerede igangsatte og konsesjonsgitte anleggene bli en betydelig eksportør av fornybar energi.

Under henvisning til denne uforholdsmessig store arealbelastningen, de mange allerede godkjente anleggene og de regionale føringene beskrevet over kan det argumenteres med at Trøndelag i denne omgang allerede har gjort sitt på dette feltet i den viktige klimadugnaden. Slik er det grunn til å avvente videre vindkraftutbygging på land i Trøndelag.

Aktuelle alternative holdninger i saken

Alternativ A - Støtte NVEs forslag til nasjonal ramme

Akseptere at det utredes vindkraft innen de foreslåtte områdene. Trøndelag har gode vindforhold, og det er viktig å bygge ut mest mulig fornybar energi for å møte klimautfordringene verden står ovenfor.

Alternativ B – De foreslåtte områdene er for store

Akseptere at det utredes vindkraft innen begrensede deler av de områder NVE foreslår. De foreslåtte områdene er for store og bør snevres inn. Hensyn til regionale friluftsinnteresser, reindrift og kommunenes ønsker bør da tillegges stor vekt.

Alternativ C – Fraråde ytterligere landbasert vindkraft i Trøndelag

Med dagens utbygde og konsesjonsgitte anlegg har Trøndelag tatt sin del av vindkraftutbygging på land så langt og allerede gjort en betydelig innsats i «klimadugnaden». Kunnskap fra den pågående utbygginga av vindkraft og kraftnett i Trøndelag må hentes inn og sammenstilles før det er aktuelt å bygge ut nye vindkraftanlegg. Imidlertid bør det åpnes for en planmessig utbygging av havbasert vindkraft, selv om dette nok også er konfliktfylt og kan ta noe tid.

Fylkesrådmannens tilrådning

Ut fra gjeldende regionale føringar og politiske vedtak referert over vil fylkesrådmannen anbefale holdning C.